

Riikka Haikarainen, Maarit Jaakkola,
Anne Laajalahti, Ira Virtanen

TUTKIJAKSI KASVAMISEN KYSYMYKSET ASKARRUTTIVAT KESÄKOULUSSA

ECREA,
European Media and Communication Doctoral Summer School 2007
"Media technology and democracy in an enlarged Europe"
19.8.–1.9.2007, Tartto, Viro

ECREA:n (European Communication Research and Education Association) perinteeksi muodostunut kesäkoulu pidettiin kuluvana vuonna Virossa Tarton yliopistossa 19.8.–1.9. Kesäkoulu kokosi yhteen 41 väitöskirjatyon tekijää sekä 23 tutkijaa ja opettajaa viestinnän tutkimuksesta yhteensä lähes 30 eurooppalaisesta yliopistosta. Suomesta mukana oli yhteensä viisi jatko-opiskelijaa Tampereen, Helsingin ja Jyväskylän yliopistoista.

Edelliseen vuoteen verrattuna kesäkoulun ohjelmaa oli muutettu osallistujien palautteen perusteella vähentämällä luentoja ja lisäämällä työpajojen määrää, mikä osoittautui varsin onnistuneeksi ratkaisuksi. Kesäkoulu polkaistiin käyntiin posterintekotyöpajalla, jossa kukin joutui heti alkajaisiksi perustavien kysymysten ääreen. Oman väitöskirjatyon ytimen tiivistäminen yhteen fläppitaulupaperiin on opettavaista tutkimuksenteon kaikissa vaiheissa.

Luennot ja työpajat lohkaisivat aikataulusta iltapäivät ja alkuillat. Aamupäivisin osallistujien töitä käsiteltiin pienryhmissä, joissa jatko-opiskelijat esittelivät väitöskirjatutkimuksiaan. Projektien käsittelyyn oli varattu kiitettävästi aikaa: kokonainen tunti oman tutkimuksen käsittelyä varten on perin harvinaista konferensseissa ja muissa tutkijakokoumissa. Alustaja sai palautetta työstään kahdelta luennoitsija- ja yhdeltä opiskelijaopponentilta, ennen kuin keskustelu avattiin koko ryhmälle. Ryhmissä vallitsi erinomainen keskinäisen palautteenannon, jakamisen ja tukemisen henki.

Kesäkoulun luennoitsijoiksi oli kutsuttu 14 alan tutkijaa, joista monilla on kesäkouluun jo useampivuotinen suhde. Henkeen kuuluu, että opetushenkilökunta on jatkuvasti jatko-opiskelijoiden käytettävissä: luennoitsijat ovat valmiita kommentoimaan papereita, keskustelemaan väitöstyön kiperistä kysymyksistä ja auttamaan niissä eteenpäin. Kesäkoulun avasi viestintäteoreetikko Denis McQuail luennollaan mediateknologian tutkimuksesta osana viestintätutkimuksen kenttää. Hannu Nieminen Helsingin yliopistosta tarkasteli luennoissaan eurooppalaisen median demokraattisen sääntelyn kehystä. Jostein Gripsrud Bergenin yliopistosta tarkasteli kulttuurin ja demokratian yhteyksiä ja toi kiinnostavasti esiin kulttuurin haasteellisen ja vielä melko jäsentymättömän paikan julkisuuden tutkimuksen kentässä. Habermasilainen julkisuustutkimus sai luennoissa ja puheenvuoroissa varsin suuren sijan. Toiseksi keskustelua yhdistäväksi aihepiiriksi osoittautuivat uudet viestintäteknologiat ja media-
maiseman digitalisoituminen. Muutokset herättivät kiihkeää pohdintaa muun muassa blogosfäärin ja blogitutkimuksen niin poliittisista, taloudellisista kuin eettisistäkin kysymyksistä.

Kaarle Nordenstreng Tampereen yliopistosta piti kokoontumisessa työpajan, jonka aihe liittyi käynnissä olevaan Bolognan prosessiin ja Euroopan unionin tuoreisiin tavoitteisiin yhtenäisestä tutkimusalueesta EHEA:sta (European Higher Education Area). Kokemuksia vertailtaessa kuultiin tohtoriopintojen toisistaan usein räikeästikin poikkeavista käytännöistä eri maissa. Britanniassa väitöskirjatyöskentelyn seuranta on varsin tiukkaa ja valvottua, kun taas esimerkiksi Ranskassa tohtoriopinnot etenevät ilmeisesti enemmän jatko-opiskelijan omaa vastuuta painottavaan *laissez faire* -tyyliin. Suomi sijoittuu monien muiden eurooppalaisten maiden kanssa näiden kahden ääripään välille, ja yhtäläisyydet muiden Pohjoismaiden kanssa ovat suhteellisen vahvat.

Lisäksi Nick Jankowski Hollannista luotsasi työpajan tutkimusetiikasta, brittiläinen dokumenttielokuvia tutkiva Richard Killborn piti työpajan tutkimushaastattelun tekniikasta, ja tutkija Xin Xin Westminsterin yliopistosta herätteli keskusteluun kenttätöiden kysymyksistä. Työpajoja pidettiin myös muista tutkimusmenetelmistä kuten diskurssianalyysistä ja etnografiasta. Kun palettiin lisätään vielä työpajat abstraktin kirjoittamisesta, viestinnän tutkimuksen järjestömaisemasta ja viestinnäntutkijan identiteetistä sekä opetustyöstä, on todettava, että kahden viikon istuntojen informatiivinen anti oli etenkin aloittelevalle tutkijalle kiitettävän monipuolinen. Tutkimusteoreettisten kysymysten oheen nousi yhtä lailla olennaisia kysymyksiä: Mistä juuri minä löydän oman paikkani viestinnän tutkimuksen lonkeroisella kentällä? Millaiseksi tutkijaksi haluan kasvaa? Mitä tutkijantyö merkitsee?

Kahden viikon pituinen intensiivinen työskentelyjakso sai osakseen paitsi kiitosta, myös ahdistuneisuutta kotimaassa kerääntyvistä rästitehtävistä. Matkaan onkin syytä lähteä mieluiten tyhjän työpöydän ääreltä ja automaattinen poissaoloviesti sähköpostiin asennettuna. Langattomat verkot tarjosivat kuitenkin kanavan maailmalle, ja mainiot, hyvin toimivat järjestelyt pitivät mielen korkealla.

Virolaisuuteen oli mahdollista tutustua kulttuuripitoisen vapaa-ajan ohjelman ansiosta. Ensimmäisellä viikolla ohjelmassa oli elokuvailta Viron kansallismuseossa, jossa osallistujille näytettiin kaksi ajankuvaa maalailevaa poliittista dokumenttia. Työviikkojen väliin sijoittuva viikonloppu vietettiin Tallinnassa, jossa vierailtiin muun muassa Viron televisiossa (ETV) ja *riigikogussa* eli tasavallan parlamentissa sekä viime vuoden kevättalvena ovensa avanneessa taidemuseo KuMussa.

ECREA:n kesäkoulua on järjestetty 1990-luvun alkupuolelta lähtien, ja viimeiset kolme kertaa se on pidetty Tartossa. Seuraava kesäkoulu järjestetään jälleen Tartossa heinä- ja elokuun vaihteessa 2008. Teemana on "New democratic roles for journalism in an enlarged Europe". Tämänvuotiseen kesäkouluun osallistuneiden jatko-opiskelijoiden abstraktit julkaistaan marraskuussa ilmestyvässä kirjassa.

Kesäkoulun kotisivu:

<http://www.comsummerschool.org>

Tarton yliopiston journalismin ja viestinnän laitos:

<http://www.jrnl.ut.ee>

European Communication Research and Education Association (ECREA):

<http://www.ecrea.eu>